

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри фінансів
банківської справи та страхування
Драган доцент Драган О.О.
«25» листопада 2021 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

МЕХАНІЗМ СТРАХУВАННЯ І ПЕРЕСТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ» (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПрАТ «УАСК АСКА»)

Виконав:
Світайло Владислав Павлович

В. Світайло
(підпис)

Керівник:
доцент Ткаченко Катерина Віталіївна

К. Ткаченко
(підпис)

Рецензент:
доцент Гаврик Олеся Юріївна

О. Гаврик
(підпис)

*Я, Світайло Владислав Павлович, засвідчую, що
кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням
принципів академічної доброчесності*
Біла Церква – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджую

Гарант ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування»

А.В. Артімонова
доцент Артімонова І.В.
«17» грудня 2020 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Світайлу Владиславу Павловичу

Тема: Механізм страхування і перестраховання ризиків в діяльності страхових компаній» (за матеріалами ПрАТ «УАСК АСКА»)

Затверджено наказом ректора № *63* від *25.01.2021 р.*

Перелік питань, що розробляються в роботі: розкрити економічну сутність категорії «перестраховання»; дослідити функціонування ринку перестраховання; проаналізувати стан, динаміку та розвиток ринку перестраховання в Україні; дослідити особливості перестраховання ризиків ПрАТ «УАСК АСКА»; здійснити загальну характеристику ПрАТ «УАСК АСКА»; провести аналіз фінансового стану ПрАТ «УАСК АСКА»; визначити перспективи розвитку перестраховання ризиків ПрАТ «УАСК АСКА». Вихідні дані: звітність ПрАТ «УАСК АСКА»».

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Затвердження теми	грудень 2020	грудень 2020
Огляд літератури	грудень 2020-січень 2021	грудень 2020-січень 2021
Методична частина	лютий-березень 2021	лютий-березень 2021
Дослідницька частина	квітень-липень 2021	квітень-липень 2021
Оформлення роботи	вересень 2021	вересень 2021
Перевірка на плагіат	жовтень 2021	жовтень 2021
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2021	листопад 2021
Подання на рецензування	листопад 2021	листопад 2021

Керівник кваліфікаційної роботи

К.В. Ткаченко
(підпис)

доцент Ткаченко К.В.

Здобувач

В.П. Світайло
(підпис)

Світайло В.П.

Дата отримання завдання «17» грудня 2020 р.

РЕФЕРАТ

Світайло В.П. «Механізм страхування і перестрахування ризиків в діяльності страхових компаній» (за матеріалами ПрАТ «УАСК АСКА»)

Досліджено теоретичні та практичні аспекти процесу перестрахування ризиків страхової компанії.

Використано методичні підходи, методи: абстрактно-логічний; статистично-економічний; монографічний; розрахунково-конструктивний; експериментальний та інші.

Удосконалено поняття «перестрахування» та досліджено перспективи розвитку перестрахування ризиків ПрАТ «УАСК АСКА».

У кваліфікаційній роботі набуло подальшого розвитку визначення поняття «перестрахування», виділено фактори, що сприятимуть розвитку українського ринку перестрахування та його інтеграції до світового ринку перестрахування, охарактеризовано перспективні напрямки розвитку ринку перестрахування із врахуванням світового досвіду.

Зроблено висновок, що розвиток ринку страхування та перестрахування в Україні є одним із пріоритетних напрямків державної політики у сфері фінансових ринків. Це можна пояснити прагненням України до розширення та поглиблення співпраці із міжнародними партнерами, становлення вітчизняної економіки під впливом дії процесів глобалізації, розширення бізнесу та зростання позитивного іміджу нашої країни в світі.

Одержані результати плануються до впровадження в практику ПрАТ «УАСК АСКА» з метою забезпечення платоспроможності страховика.

Кваліфікаційна робота магістра містить 95 сторінок, 6 таблиць, 4 рисунки, список використаних джерел із 84 найменувань та додатків.

Ключові слова: страхова компанія, перестрахування, страхування, ризик, захист.

ANNOTATION

In this qualification work the theoretical and practical aspects of the process of reinsurance of insurance's company risks are investigated.

Methodical approaches, methods: abstract-logical; statistical and economic; monographic; settlement and constructive; experimental and others are used in this work.

The concept of "reinsurance" was improved and the prospects for the development of risk reinsurance of PJSC "UASK ASKA" were studied.

In the qualification work the definition of the concept of "reinsurance" was further developed, the factors that will contribute to the development of the Ukrainian reinsurance market and its integration into the world reinsurance market were identified, promising directions of reinsurance market development based on world experience.

It is concluded that the development of the insurance and reinsurance market in Ukraine is one of the priorities of state policy in the field of financial markets. This can be explained by Ukraine's desire to expand and deepen cooperation with international partners, the formation of the domestic economy under the influence of globalization, business expansion and growth of a positive image of our country in the world.

The obtained results are planned to be implemented in the practice of PJSC "UASK ASKA" in order to ensure the solvency of the insurer.

The master's qualification work contains 95 pages, 6 tables, 4 figures, a list of used sources from 84 titles and appendices.

Key words: insurance company, reinsurance, insurance, risk, protection.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ	9
1.1. Сутність перестрахування та необхідність функціонування ринку перестрахування.	9
Невід’ємною складовою сучасної ринкової економіки є страхування,.....	9
1.2. Специфіка організації перестраховального захисту.....	22
1.3. Вітчизняний досвід перестрахування ризиків страхових компаній.....	31
Висновки до розділу 1:	36
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	38
2.1. Аналіз діяльності страховиків на вітчизняному ринку перестрахування.	38
2.2. Організаційно-економічна характеристика СК АСКА.....	46
2.3. Аналіз фінансової діяльності та перестрахування ризиків в СК АСКА.....	51
Висновки до розділу 2:	56
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ	58
3.1 Світовий досвід впровадження перестраховального захисту в вітчизняну страхову практику.	58
3.2. Перспективи розвитку перестрахування ризиків ПРАТ «УАСК АСКА». ...	70
Висновки до 3 розділу:	72
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	87

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М. М. Страхування : навч. посіб. / М. М. Александрова. К. : ЦУЛ, 2002. 208 с.
2. Артамонов А. П. Экономическая природа перестрахования / А. П. Артамонов, С. В. Дедиков // Финансы. 2010. № 10. С. 45–50.
3. Архипов А. П. Страхование. Современный курс : учеб. / А. П. Архипов, В. Б. Гомелля, Д. С. Туленты: под ред. Е. В. Коломина. М. : Финансы и статистика, 2007. 416 с.
4. Базанов А.Н. Страхование : учебник / А.Н. Базанов, Л.В. Белинская, П.А. Власов, под. ред. Г.В. Черновой. – М. : ТК Велби, Из-во Проспект, 2007. 432 с.
5. Базилевич В.Д. Страхова справа : наукове видання / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. К. : Знання, 2006. 351 с.
6. Базилевич В.Д. Страхування : підручн. / За ред. В.Д. Базилевича. К. : Знання, 2008. – 1019 с.
7. Балабанов И.Т. Страхование / И.Т. Балабанов, А.И. Балабанов. СПб. : Питер, 2002. 256 с.
8. Боженко А. С. Аналіз кон'юнктури ринку перестраховання і умовах волатильної світової економіки / А. С. Боженко // Збірник наукових праць «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України». 2014. № 38.
9. Бойко А.О. Перестраховання як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії : дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / А.О. Бойко. – Суми, 2011. 278 с.
10. Букало А. Тенденції розвитку страхових компаній у корпоративному секторі України [Електронний ресурс] / А. Букало. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vapsv/2011_3/st_6.pdf.
11. Величко Є.О. Програми перестраховання при страхуванні майна промислових підприємств / Величко Є.О. // Економіка: реалії часу. 2016. №6. С. 10-12.
12. Вержбицкая П. Некоторые теоретические аспекты перестрахования / П. Вержбицкая // Финансы. 1998. № 12. С. 35–37.

13. Вовчак О.Д. Страхування : навч. посібн. / О.Д. Вовчак. Львів : Новий Світ-2000, 2004. 480 с.
14. Волошина А. Фактори розвитку перестраховання в Україні / А. Волошина // Страхова справа. 2008. № 1 (29). С. 43.
15. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика : монографія / О.О. Гаманкова. К. : КНЕУ, 2009. 283 с.
16. Гвоздак Р.В. Інноваційні послуги на ринку перестраховання / Р.В. Гвоздак. // Агросвіт. 2016. № 21. С. 49-52.
17. Гусак А.С. Перестраховання та його роль у підвищенні корпоративної відповідальності страхового бізнесу / А.С. Гусак // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В.А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Економічна думка. 2015. Т. 19. № 1. С. 178-183.
18. Гришин Г. Не все ладно в перестраховочном королевстве / Г. Гришин // Изд-во “Бизнес-Сервис”, 2006. – 68 с.
19. Дедиков С. Правовой режим финансового перестрахования / С. Дедиков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.reinsurance.ru/show_paper.php?idpaper=112.
20. Дубровина Т. Д. Аудиторская деятельность в страховании : учеб. пособ. / Т. Д. Дубровина, В. А. Сухов, А. Д. Шеремет: под ред. А. Д. Шеремета. – М. : ИНФРА-М, 1997. 384 с.
21. Завада А. Страхование может стать локомотивом развития экономики / А. Завада // Финансовые услуги. 2011. № 5–6. С. 7–10.
22. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” № 2745-III за станом на 1. 12. 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
23. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування” № 398-V від 30. 11. 2006 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/398-16>.

24. Козлов А. Перестрахование договоров страхования жизни // Страховое ревью. 2003. № 10. С. 45–47.
25. Коломин Е. Страхование как экономическая категория / Е. Коломин // “Финансовая газета ЭКСПО”. 1997. № 35. С. 12.
26. Козьменко О. В. Страховий ринок України у контексті сталого розвитку [Текст] : моногр. / О. В. Козьменко. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. 350 с.
27. Клоченко Л. О договоре перестрахования / Л. Клоченко, П. Мюллер // Страховое дело. 1995. № 1. С. 47–60.
28. Кнейслер О. В. Ринок перестраховання в Україні: теоретикометодологічні доміанти формування та пріоритети розвитку [текст]: монографія / О. В. Кнейслер. К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
29. Кнейслер О. В. Сучасні реалії та перспективи розвитку ринку вихідного перестраховання в Україні / О. В. Кнейслер // Наука й економіка. 2012. № 2 (26). С. 21–26
30. Кулина Г.М. Інструментарій управління платоспроможністю страхових компаній [Електронний ресурс] / Г.М. Кулина // Управління фінансами суб’єктів господарювання в умовах глобальної трансформації : монографія / За ред. І. С. Гуцала. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. С. 367–381.
31. Мних М. В. Перестраховання: посіб. для студ. вузів / М. В. Мних. К.: Знання України, 2004. – 96 с.
32. Мурашко О. В. Особливості оподаткування страховиків у контексті Податкового кодексу України / О. В. Мурашко // Збірник тез за матер. IV Міжн. наук.-практ. конф. “Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки” (11–12 травня 2011 р.); відп. ред. С. І. Юрій. Тернопіль : ТНЕУ, 2011. С. 153–154.
33. Основы страховой деятельности : учеб. / Отв. ред. проф. Т. А. Федорова. М. : Издательство БЕК, 2001. – 749 с.
34. Островерха Р. Е. Податкове регулювання попиту і пропозиції страхових послуг / Р. Е. Островерха // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 2009. № 3 (46). С. 114–121.

35. Очеретько Л. М. Проблеми оподаткування страхової діяльності / Л. М. Очеретько, Є. М. Асатурян // Економічний простір. 2010. № 40. 189–196.
36. Осадець С. С. Страхування: Підручник./ під ред. С. С. Осадця. – Вид. 2-е, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2002. 599 с
37. Пікус Р. Міжнародний досвід діяльності страхових посередників / Р. Пікус, О. Терещенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2009. № 107–108. С. 20–23.
38. Постникова И. Ю. Теория перестрахования : моногр. /И. Ю. Постникова. – М. : ОАО “Московская типография “Транспечать”, 2009. 144 с.
39. Проект Закону України “Про фахові саморегулівні і самоврядні об’єднання” [Електронний ресурс] Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb.../webproc4_1?pf3511=36102.
40. Про страхування: Декрет Кабінету Міністрів України / Кабінет Міністрів України // Декрет № 85/96-ВР від 10.05.1993 р.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/47-93>.
41. Про затвердження Положення про порядок здійснення операцій з перестраховання: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.1996 №1290; [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/129096-%D0%BF>.
42. Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика) нерезидента: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2004 № 124. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/124-2004-%D0%BF>.
43. Програма розвитку страхового ринку України на 2001-2004 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2001 р. №98. – К.:Офіційний вісник, 2001. - №5.
44. Про затвердження порядку та вимог щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами: Розпорядження Держкомфінпослуг від 25.10.2007 р., N 8170. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://nfp.gov.ua/docs/?start=0&c=0&d=2&fd=26&fm=2&fy=1991&td=7&tm=5&ty=2015&o=0>.

45. Підсумки діяльності страхових компаній за 2009 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk_2009.pdf.

46. Підсумки діяльності страхових компаній за 2010 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2010.pdf.

47. Підсумки діяльності страхових компаній за 2011 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk_4kv_2011.pdf.

48. Підсумки діяльності страхових компаній за 2012 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/SK_IV_kv_%202012.pdf.

49. Підсумки діяльності страхових компаній за 2013 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_%202013.pdf.

50. Підсумки діяльності страхових компаній за 2014 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/sektor/sk_%202014.pdf.

51. Підсумки діяльності страхових компаній за 2015 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/sektor/sk_%202015.pdf.

52. Про затвердження Вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та перестраховиків-нерезидентів. Затверджено Розпорядженням

- Держфінпослуг № 2885 від 3. 12. 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1627-04](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1627-04).
53. Про порядок підтвердження перестраховими брокерами здійснення за їхньою участю перестраховання у перестраховика-нерезидента, рейтинг фінансової надійності (стійкості) якого відповідає встановленим вимогам. Затверджено Розпорядженням Держфінпослуг № 6763 від 01. 02. 2007
55. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02. 12. 2010 (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
56. Постникова И.Ю. Теория перестрахования: монографія / И.Ю. Постникова. – М. : ОАО «Московская типография «Транспечать», 2009. – 144 с.
57. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України № 1523 від 18. 12. 1996 “Про порядок провадження діяльності страховими посередниками”. Проект постанови Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/discussion/ovv/project;jsessionid=5644005310A1B777C92BB551582D162?project_id=158697.
58. Пфайффер К. Введение в перестрахование / К. Пфайффер. М. : Анкил, 2000. 155 с.
59. Райхер В. К. Общественно-исторические типы страхования / В. К. Райхер. – М. ; Л-д : АН СССР, 1947. – 282 с.
60. Ротова Т. А. Управління прийнятими на страхування ризиками : Автореферат дис. канд. екон. наук: 08. 04. 01 / Т. А. Ротова. К., 2002. 16 с.
61. Ротова Т. А. Страхування : навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. та допов. / Т. А. Ротова. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 400 с.
62. Романюк М. Проблеми удосконалення прямого оподаткування страхової діяльності / М. Романюк // Економічний аналіз: збірник наук. праць. 2008. Вип. 3 (19). – С. 115–118.
63. Семенова К.Г. Договір перестраховання : канд. юрид. наук: 12.00.03 / К.Г. Семенова; Харківський нац. ун-т внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 190 с.

64. Стецюк В. М. Асиметрія оподаткування страхових компаній / В. М. Стецюк // Збірник тез за матер. IV Міжн. наук.-практ. конф. "Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки" (11–12 травня 2011 р.); відп. ред. С.І. Юрій. Тернопіль: ТНЕУ, 2011. С. 155–156.
65. Страхование / К. А. Граве, Л. А. Лунц. М. : Государственное Издательство Юридической литературы, 1960. 67 с.
66. Супрун Л. В. Поняття перестраховальної діяльності та перестрахової компанії / Л. В. Супрун // Наукові записки. Т. 53. Юридичні науки, 2006. С. 101–104.
67. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : моногр. / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін. – Суми : Університетська книга, 2011. 388 с.
68. Терєбус О.М. Перестраховання та проблеми його розвитку в Україні // Галицький економічний вісник. 2009. № 2. С.105-109.
69. Ткаченко Н. В. Уточнення суті перестраховання з позицій забезпечення фінансової стійкості страховика / Н. В. Ткаченко // Фінансова система України: збірник наук. праць. Острог : Національний університет «Острозька академія». Серія (Економіка), 2007. Вип. 9. С. 292–303.
70. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній : теорія, методологія та практика [Текст] : моногр. / Н. В. Ткаченко; Нац.банк України, Ун-т банк. справи. Черкаси : "Черкаський ЦНТЕІ", 2009. 570 с.
71. Третяк К.В. Аналіз факторів впливу на розвиток українського ринку перестраховання / К.В. Третяк // Наука і сучасність: виклики глобалізації - Частина I (Економічні науки): зб. наукових праць Міжнародної конференції Центру наукових публікацій (25 травня 2013 р., м. Київ) Київ, 2013. С. 144-146.
72. Третяк К.В. Вхідне перестраховання як інструмент залучення коштів до вітчизняної економіки / К.В. Третяк // Перспективні напрями наукових досліджень 2015: зб. тез доповідей Міжнар. наук. конф., м. Братислава-ВіденьБудапешт, 17-22 жовтня 2015. С. 110-112.

73. Турбина К. Е. Тенденции развития мирового рынка страхования / К. Е. Турбина. М. : Анкил, 2000. 320 с.
74. Турбина К. Е. Мировая практика государственного регулирования международного перестрахования / К. Е. Турбина // Страхование. 2001. № 1. С. 32–40.
75. Филонюк А. Приоритетные антикризисные меры на страховом рынке / А. Филонюк // Insurance TOP. 2009. № 1. С. 6.
76. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: монографія / В. М. Фурман.- К.КНЕУ, 2005. 306 с.
77. Шірінян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків / Л.В. Шірінян // Актуальні проблеми економіки. 2007. № 9. С. 173–179.
78. Шумелда Я. П. Страхування : навч. посіб. Вид. 2-ге, розшир. / Я. П. Шумелда. – К. : Міжнародна агенція “БІЗОН”, 2007. 384 с.
79. Экономика страхования и перестрахования / Под общ. ред. проф. К. Е. Турбиной. – М. : Издательский центр “Анкил”, 1996. 224 с.
80. Юлдашев Р. Т. Страховой бизнес : слов.-справ. / Р. Т. Юлдашев. – М. : АНКИЛ, 2005. 832 с.
81. Юрченко Л. А. Финансовый менеджмент страховщика. Учеб. Пособие для вузов / Л. А. Юрченко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 199 с.
82. Кашенко О.Л. Соціально-економічні основи страхування : навч. посіб. / О.Л. Кашенко, В.А. Борисова. – Суми : Університетська книга, 2005. – 252 с.
83. Дьячкова Ю.М. Страхування : навч. посіб. / Ю.М. Дьячкова. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
84. Говорушко Т.А. Страхові послуги : навч. посібн. / Т.А. Говорушко. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 400 с.